

23. júna 2021

Kontakt pre médiá

Nadácia Volkswagen Slovakia

Ľubomíra Repáňová

Projektová manažérka

Tel.: +421 2 6964 3567

[lubomira.repanova@volkswagen](mailto:lubomira.repanova@volkswagen-groupservices.com)

[n-groupservices.com](mailto:lubomira.repanova@volkswagen-groupservices.com)

Volkswagen Slovakia

Lucia Kovarovič Makayová

hovorkyňa spoločnosti

Tel.: +421 914 774 447

lucia.makayova@volkswagen.sk

Webová stránka:

<https://www.nadacia-volkswagen.sk/>

Inkluzívne vzdelávanie je prínosom pre každé dieťa – na Slovensku je však zatiaľ výnimkou

- Nadácia Volkswagen Slovakia v diskusii spojila expertov na inkluzívne vzdelávanie
 - Kľúčovým faktorom je zmena myslenia a postojov
 - Na podporu inkluzívneho vzdelávania vznikol nový projekt Naša inkluzívna škola
-

BRATISLAVA – Podľa Všeobecného komentáru Výboru OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím č. 4 (2016) je inkluzívne vzdelávanie potrebné chápať ako základné ľudské právo všetkých žiakov a študentov. Odborníci sa zároveň zhodujú, že takéto vzdelávanie predstavuje prínos pre všetky deti, nielen pre deti v riziku a súčasne pozitívne ovplyvňuje celú školu, vrátane širšieho okolia. Na Slovensku je však stále dostupné len výnimočne. K aktuálnej situácii sa v online diskusii Nadácie Volkswagen Slovakia (Nadácia VW SK) vyjadrili zástupcovia 4 celoslovenských organizácií pôsobiacich v tejto téme. Súčasťou diskusie bolo aj predstavenie pilotného ročníka grantového programu Naša inkluzívna škola, v rámci ktorého bude rozdelených 200 000 eur medzi dve vybrané základné školy. Školy sa o podporu môžu uchádzať do 30. júna.

Aktuálna situácia na Slovensku

Vzdelávacia prax na Slovensku je v porovnaní so zahraničím iná najmä v tom, že máme vybudovaný robustný systém špeciálneho školstva, t.j.

segregovaného vzdelávania detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Tieto školy majú svoj význam pre určitú skupinu detí, na Slovensku je však množstvo detí, ktoré by sa mohli vzdelávať aj v tzv. bežnom vzdelávacom prúde. Nedeje sa to a oproti krajinám Západnej Európy je do špeciálnych škôl na Slovensku zaradených takmer štvornásobný počet detí.

„Naším cieľom je podporiť motiváciu škôl nastúpiť na cestu inkluzívneho vzdelávania a umožniť im zrealizovať ich plány poskytovať kvalitné vzdelávanie pre všetky deti,“ uviedla **Ľubomíra Repáňová, projektová manažérka Nadácie Volkswagen Slovakia**. Inkluzívne vzdelávanie na Slovensku stále nie je bežnou praxou a uskutočňuje sa najmä vďaka angažovaným učiteľom a organizáciám.

Absentuje zmysluplná, dlhodobá a kvalitne exekúovaná školská reforma s jasnou stratégiou štátu a postupom, ako zaviesť do praxe inkluzívne vzdelávanie. *„Plnia sa najmä čiastkové ciele, potrebná je však systémová zmena. Na jednej strane ide o povinnosť štátu v zmysle legislatívy a medzinárodných dohovorov, zároveň však výskumy jednoznačne ukazujú, že je to v súlade s najlepším záujmom dieťaťa “* vyjadril sa **Ondrej Gallo, správca Nadácie pre deti Slovenska**, ktorá v rámci projektu Kto chýba? pomáha školám nastúpiť na cestu inklúzie. Ako najčastejšie bariéry, s ktorými sa v praxi stretáva, uvádza nepripravenosť škôl na situáciu, kedy musia vzdelávať inak. Dôvodom sú materiálne i personálne kapacity, ide však aj o nevyhnutnosť zmeny postojov a myslenia – spoločnosti, pedagógov, vedenia škôl, zriaďovateľov. Svoju rolu zohrávajú aj predsudky. Inkluzívny prístup však predstavuje významný benefit pre všetky deti, nielen deti v riziku. Výskumy potvrdzujú zlepšenie sociálnych kompetencií i motivácie.

Zmena fungovania ako nevyhnutný predpoklad

„Hovoriť o dostupnom inkluzívnom vzdelávaní znamená baviť sa o zmene fungovania a klímy v škole – má byť demokratická a participatívna. Každý má mať pocit, že nie je len súčasťou školy, ale že škola je jeho,“ vysvetlil potrebu zmeny školskej klímy **Viktor Križo z Centra inkluzívneho vzdelávania**. Ako učiteľ (matematiky) z praxe videl zmysel v práci s triedou ako celkom. *„V triede som mal deti s rôznymi špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. V jednej etape si uvedomíte, že riešenia postavené na diagnózach vám ako učiteľovi nepomáhajú. Vtedy som pochopil, že potrebujem pracovať s triedou ako celkom a zároveň vnímať každé dieťa s jeho potrebami a prežívaním. Každé dieťa prináša do triedy svoje obavy, životné situácie, v ktorých sa ocitlo. V skutočnosti je v každej triede omnoho viac detí v riziku a pohľad cez diagnózy je nedostatočný. Bráni nám napríklad vnímať aj to, že „bežné“ dieťa bez diagnóz práve prechádza náročným obdobím, kedy sa jeho rodičia rozvádajú, alebo to, že dieťa s konkrétnou diagnózou má omnoho vyšší potenciál, ako sme si ho onálepkovali.“* Za kľúčové považuje zmenu systému hodnotenia, zameranie na rozvíjanie slobody

a zodpovednosti za učenie. Tlak na výkon a memorovanie by mal ustúpiť rozvíjaniu charakteru a životných zručností dieťaťa – spolupráca, kreativita, rešpekt, kritické myslenie, vnímanie hodnôt u seba i u iných.

Ako zmeniť súčasnú situáciu?

Nevyhnutným predpokladom je práve zmena postojov. Do „balíka zmeny“ však vstupujú ďalšie faktory.

Jedným z nich je zabezpečenie vhodných podmienok. Škola má byť bezbariérová, mať k dispozícii pedagogických asistentov a pomocných vychovávateľov na pomoc deťom so seba obslužnými činnosťami, funkčný školský podporný tím.

Kľúčová je aj dostupnosť vzdelávania pre pedagógov, ako aj konzultácií a podpory pre vedenie školy pri tejto zmene.

Dôležité je uvedomiť si, že pri inklúzii sa rozprávame „o ceste“. Základom je nastavenie individuálnej cesty školy podľa jej konkrétnych potrieb (potrieb jej žiakov, pedagógov, technického personálu, vedenia, rodičov, ...).

Dôraz na riešenie „na mieru“ je obsiahnuté aj v grantovom programe Naša inkluzívna škola. *„Dávame školám možnosť vypracovať a uviesť do života plán, ktorý vychádza z ich vlastných potrieb. Vyššou sumou (100 000 eur pre jednu školu) chceme umožniť realizáciu rôznych foriem podpory inkluzívneho vzdelávania – úpravy priestorov, zakúpenia terapeutických a edukačných pomôcok, ale aj vzdelávania a podpory pre pedagógov,“* uviedla Ľubomíra Repáňová z Nadácie VW SK. Ideou je, aby škola za jeden rok postúpila na svojej ceste k inklúzii a dosiahla svoje vlastné stanovené ciele.

Legislatívny rámec

Zuzana Suchová z Platformy rodín detí so zdravotným znevýhodnením konštatovala, že hoci v spoločnosti často prebieha diskusia o tom, „či vôbec inkluzívne vzdelávanie áno“, v tejto rovine už dávno nie sme. Pred 11 rokmi Slovenská republika ratifikovala Dohovor o právach osôb so zdravotným znevýhodnením a prijala tak záväzok zabezpečiť inkluzívny vzdelávací systém na všetkých úrovniach. V našich podmienkach je však toto povedomie veľmi nízke. *„Je nesmierne dôležité ukazovať príklady, ako to niekde funguje. Verím, že zmena príde, nesmieme však pripustiť, aby prichádzala príliš pomaly – naše deti nemajú čas čakať.“* Poukázala zároveň na význam inkluzívneho prístupu na všetkých stupňoch – od materskej školy, cez základnú, strednú a vysokú školu až po možnosti celoživotného vzdelávania. V našom školskom zákone pritom stále pretrvávajú diskriminačné ustanovenia – markantným príkladom je napríklad tzv. uzatvorená vzdelávacia cesta pre deti s mentálnym znevýhodnením. Nemôžu sa uchádzať o prijatie na bežnú strednú školu a majú tak vopred určenú študijnú a životnú cestu bez ohľadu na individuálne schopnosti.

Dôležitým článkom sú centrá včasnej intervencie, poskytujúce starostlivosť rodinám s deťmi so znevýhodnením, ktoré zároveň uľahčujú prechod do základnej školy. Ako však uvádza **Vladislav Matej, predseda Asociácie poskytovateľov a podporovateľov včasnej intervencie**, v súčasnosti sú služby včasnej intervencie dostupné približne 1 500 rodinám. Rodín, ktoré by ich služby potrebovali, je však viac ako 20 000.

Projekt Naša inkluzívna škola

Rozpočet a podpora:

- max. 100 000 € / pre 1 základnú školu
- 2 základné školy na území Slovenskej republiky

Termín prijímania žiadostí:

do 30. 06. 2021

Kto sa môže zapojiť

- Základné školy s už začatým procesom inklúzie, ktoré zabezpečujú výchovu a vzdelávanie všetkých žiakov bez rozdielu.
- Základné školy spolupracujúce s lokálnou sieťou podporujúcou inkluzívne vzdelávanie v širšom rámci (materská škola s inkluzívnym rozmerom, centrum včasnej intervencie, poradenské zariadenie, iná odborná organizácia).
- Základné školy so zázemím v podobe funkčného školského podporného tímu (psychológ, špeciálny pedagóg) so zameraním na inkluzívne vzdelávanie.

Všetky podrobné informácie nájdú žiadatelia na stránke: <https://www.nadacia-volkswagen.sk/oblasti-podpory/nasa-inkluzivna-skola/>

Naša inkluzívna škola = škola, ktorá je dostupná pre každé dieťa.

- Škola, ktorá skutočne vychádza v ústrety špecifickým potrebám všetkých detí a nerozdeľuje, koho prijme a koho nie.
- Škola, ktorá pozitívne formuje mikrosvet našich detí.
- Škola, kde môžu naše deti vyrastať a vzdelávať sa spoločne.

Odborní partneri projektu Naša inkluzívna škola:

- Asociácia poskytovateľov a podporovateľov včasnej intervencie –
- Centrum inkluzívneho vzdelávania
- Nadáci pre deti Slovenska
- Platforma rodín detí so zdravotným znevýhodnením

O Nadácii Volkswagen Slovakia

Nadácia Volkswagen Slovakia je verejnoprospešná nadácia. Už trinásť rokov aktívne premieta idey spoločenskej zodpovednosti Volkswagen Slovakia do praxe. Systematicky a dlhodobo vytvára stabilné zázemie pre podporu tretieho sektora a školských inštitúcií vo všetkých regiónoch Slovenska. Jej víziou je, aby malo každé dieťa prístup k možnostiam na svoj individuálny rozvoj a vzdelávanie. Angažuje sa najmä v oblasti pomoci ľuďom so zdravotným a sociálnym znevýhodnením, podporuje inovatívne formy výučby nemeckého jazyka a vzdelávanie budúcich učiteľov a poskytuje pomoc rodinám zamestnancov.
